

การคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกรณีที่ถูกเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญา :
ศึกษาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานภายใต้ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

นางสาวอุ้มพร คำพิทักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-639-120-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROTECTION OF CHILD AND JUVENILE VICTIMS OF CRIMINAL OFFENCE :
STUDY OF THE OFFICIAL'S AUTHORITIES AND DUTIES UNDER
THE JUVENILE AND FAMILY COURT ACT.

Miss Umporn Kampitak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-639-120-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกรณีที่ถูกเป็นผู้เสียหายในความผิด
อาญา : ศึกษาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานภายใต้ พ.ร.บ. จัดตั้ง
ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

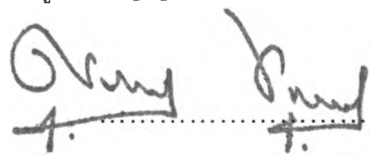
โดย   นางสาวอุ้มพร คำพิทักษ์

ภาควิชา   นิติศาสตร์

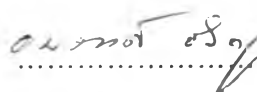
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์

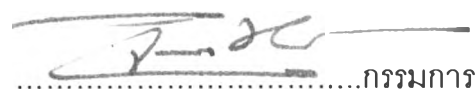
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

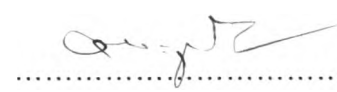

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์)

.....กรรมการ
(ดร.จิรนิติ หะวานนท์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ตระกูล วินิจฉัยภาค)

อุมพร คำพิทักษ์ : การคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกรณีที่ถูกเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญา : ศึกษาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานภายใต้ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ (PROTECTION OF CHILD AND JUVENILE VICTIMS OF CRIMINAL OFFENCE : STUDY OF THE OFFICIAL'S AUTHORITIES AND DUTIES UNDER THE JUVENILE AND FAMILY COURT ACT.) อ.ที่ปรึกษา : รศ. มัทยา จิตดิรัตน์, 175 หน้า. ISBN 974-639-120-8.

เมื่อเด็กและเยาวชนตกเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญาจากการกระทำของบุคคลอื่น บิดา มารดา ย่อมมีหน้าที่ในการดูแลการดำเนินคดี แทนผู้เยาว์ ต่อผู้กระทำความผิด และรักษาเยียวาสภาพร่างกาย และจิตใจของผู้เสียหาย แต่ถ้าหากเด็กไม่มีบิดา มารดา หรือมีแต่บิดา หรือมารดา ด้อยความรู้ความสามารถ หรือบิดา มารดา เป็นผู้กระทำความผิดต่อเด็ก ย่อมเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนผู้เสียหาย จะขาดผู้ที่จะเข้ามาปกป้องดูแลสวัสดิภาพของตน ในกรณีที่เป็นปัญหาสำคัญที่รัฐควรเข้ามามีบทบาท กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองดูแลเด็ก ซึ่งตกเป็นผู้เสียหาย อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กตามหลักสิทธิมนุษยชน

ในปัจจุบัน เมื่อเด็กเป็นผู้กระทำความผิดอาญาจะอยู่ภายใต้การพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและ ครอบครัว ซึ่งมีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษแตกต่างจากศาลทั่วไป โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ อีกทั้งยังมีเจ้าพนักงานสถานพินิจ ซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้กระทำความผิดด้วย แต่ในกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหาย เจ้าพนักงานสถานพินิจ มีบทบาทในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนผู้เสียหาย เฉพาะคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์ มีผลประโยชน์ได้เสีย เมื่อมีการดำเนินคดีในศาลเยาวชน และครอบครัวเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายหลายประเทศ อาทิเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมัน ประเทศอังกฤษ กำหนดบทบาทเจ้าพนักงานของรัฐ ให้มีอำนาจหน้าที่คุ้มครองเด็กในการสืบเสาะและค้นหาเด็กที่อยู่ในภาวะอันตราย รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก เพื่อนำเสนอศาลประกอบการพิจารณา มีส่วนร่วมในการพิจารณาคดีของศาล ตลอดจนกำกับให้เป็นไปตามคำสั่งศาล ซึ่งต่างจากประเทศไทย ที่เจ้าพนักงานของรัฐไม่มีบทบาทเท่ากับองค์กรของเอกชน แต่องค์กรเอกชนก็ไม่อาจทำหน้าที่ในการคุ้มครองเด็กที่ตกเป็นผู้เสียหาย ในคดีอาญาได้เท่าที่ควร เพราะขาดกฎหมายรองรับ

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงสมควรเพิ่มบทบาทและอำนาจหน้าที่ของรัฐ อันได้แก่ สถานพินิจ ให้มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองเด็กที่ผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งขาดไร้ผู้ดูแล ทั้งควรมีเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็ก อันได้แก่นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ เพิ่มเติมในองค์กรดังกล่าว โดยการขยายหน่วยงาน เพิ่มบุคลากร และงบประมาณ

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C770907 : MAJOR LAW

KEY WORD: OFFENCE / JUVENILE / victims / empowered / the Central Observation and Protection
UMPORN KAMPITAK : PROTECTION OF CHILD AND JUVENILE VICTIMS OF CRIMINAL
OFFENCE : STUDY OF THE OFFICIAL'S AUTHORITIES AND DUTIES UNDER THE JUVENILE
AND FAMILY COURT ACT. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. MATTAYA JITTIRAT, 175 PP.
ISBN 974-639-120-8.

When child and juvenile are the criminal preys, their parents will be their protectors and soothe their bodies and minds. But if the children have not got good parents or guardians, they will surely be the victims without any protections. This is important problem which the Government should pay attention and solve it by setting up the more responsible Authorities to protect the child and juvenile preys for the sake of protecting human right.

In Thailand, the existing Government's Authority is the Juvenile and Family Court that handles only child offender cases and the raised up family cases of child prey. Although it aims at the highest benefit for children by having special Juvenile and Family Act B.E. 2534 with the Central Observation and Protection, but the officers still not empowered to handle all the cycle of child protections. Unlike the U.S.A. , the U.K. and Germany , the Government's officers have been empowered to protect children from the starting point of the danger till the end including the follow up protection after the court's orders. As the result of lacking of power and authority given by the law, the Thai officers can not protect as much as non governmental organizations for criminal child prey cases.

Therefore, the increasing of roll and authority on the Government authority i.e. the Central Observation and Protection to fully protect the criminal child prey cases and the no parent child prey cases are highly recommended. The Central Observation and Protection should get more budget, unit expansions and more personnel including more psychologist, social welfare specialist and doctors.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2540

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับสำเร็จลงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งของท่านอาจารย์รองศาสตราจารย์ มัทยา จิตติรัตน ผู้ซึ่งได้ให้ความเมตตา กรุณา ช่วยเหลืออนุเคราะห์รับเป็นที่ปรึกษาควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ ที่ได้ให้ความเมตตา ตลอดจนรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ดร. จิรนิติ หารวานนท์ ท่านอาจารย์ตระกูล วินิจฉัยภาค ที่ได้กรุณาได้รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแก่ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์จุฬาฯ , กองคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก กรมประชาสงเคราะห์ , มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก , มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก ที่ได้กรุณาให้เอกสารประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และทุกท่านที่มีได้เอ่ยนามสำหรับความช่วยเหลือต่าง ๆ ต่อผู้เขียน

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดาและเพื่อน ซึ่งสนับสนุนในการศึกษาและเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดมา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากปรากฏคุณค่าและประโยชน์ในทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนขอโน้มอุทิศแต่ บิดา มารดา ผู้เป็นครูคนแรกของผู้เขียน ส่วนข้อผิดพลาดของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

นางสาวอุ้มพร คำพิทักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน.....	7
2.1 เด็กและเยาวชนตกเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญา.....	8
2.1.1. สภาพปัญหาในปัจจุบันกรณีเด็กและเยาวชน.....	9
ตกเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญา	
2.1.2.สาเหตุในการตกเป็นผู้เสียหายใน.....	14
ความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน	
2.1.3. ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชนที่ตก.....	26
เป็นผู้เสียหาย	
2.1.3.1 ผลกระทบต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก.....	26
2.1.3.2 ผลกระทบต่อคุณภาพประชากรและสวัสดิภาพ.....	27
ของสังคม	
2.1.4. บทนิยามความหมายของเด็กและเยาวชนที่.....	28
ตกเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญา	
2.1.4.1 ความหมายของคำว่า "เด็ก" และ "เยาวชน"	28
2.1.4.2 ความหมายของคำว่า "ผู้เสียหาย"	30
2.2 แนวความคิดและทฤษฎีในการคุ้มครองเด็ก.....	37
2.2.1 แนวความคิดในการปฏิบัติต่อเด็ก.....	37
2.2.2. แนวความคิดทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็ก.....	42
2.2.3. หลักสากลในการคุ้มครองและรับรอง.....	45
สิทธิเด็กและเยาวชน	

	2.3 บทบาทของรัฐในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้เสียหาย.....	51
	ในความผิดอาญา	
บทที่ 3	บทบาทของเจ้าหน้าที่งานในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน.....	55
	ที่ตกเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญา	
	3.1 กฎหมายที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน.....	55
	ที่ตกเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญา ในประเทศไทย	
	3.1.1.กฎหมายอาญา.....	56
	3.1.2. กฎหมายแพ่ง.....	69
	3.1.3. กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก.....	71
	3.2 การพิจารณาคดีในกรณีที่ได้ตกเป็นผู้เสียหาย.....	72
	ในความผิดอาญา	
	3.3 บทบาทและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน.....	79
	ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในประเทศไทย	
	3.4 บทบาทและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน.....	89
	ในการให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามกฎหมายต่างประเทศ	
บทที่ 4	อำนาจและหน้าที่ของพนักงาน ในการให้ความคุ้มครอง.....	118
	เด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญา	
	4.1 อำนาจและหน้าที่และเจ้าพนักงานตาม	120
	พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ	
	4.2 การให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกรณีที่เกิด.....	130
	เป็นผู้เสียหายในความผิดอาญา	
	4.2.1 กรณีเด็กตกเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญา.....	130
	จากการกระทำของบุคคลภายนอก	
	4.2.2 กรณีเด็กและเยาวชนตกเป็นผู้เสียหาย.....	132
	ในความผิดอาญาจากการกระทำของบิดามารดา	
	ผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัว	
	4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน.....	137
	ที่ตกเป็นผู้เสียหายในความผิดอาญา	
	4.3.1 ปัญหาด้านกฎหมายสารบัญญัติ.....	138
	4.3.2 ปัญหาด้านกฎหมายวิธีสบัญญัติ.....	140

	4.3.3 ปัญหาองค์กรและการประสานงาน.....	142
	ระหว่างองค์กร	
	4.3.4 ปัญหาบุคลากร.....	143
	4.3.5 ปัญหาด้านทรัพยากร.....	145
	4.3.6 ปัญหาด้านข้อมูล การศึกษา การอบรม.....	145
	4.3.7 ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของเด็ก	146
	ครอบครัว ชุมชน	
	4.4 วิเคราะห์บทบาทและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน.....	147
	ในประเทศไทย	
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	159
	รายการอ้างอิง.....	169
	ประวัติผู้เขียน.....	175